

Prameny mezinárodního práva

- čl. 38 **Statutu Mezinárodního soudního dvora**: „*Dvůr rozhoduje podle MP.*“
- Bere za podklad:
  - **1. mezinárodní smlouvy**
  - **2. mezinárodní zvyklosti přijaté za právo (= mezinárodní obyčej)**
  - 3. obecné zásady právní
  - 4. soudní rozhodnutí
  - 5. nauku nejkvalifikovanějších znalců

Mezinárodní smlouva jako pramen MP

Navazující VS
Přednáška MPV 03

Pojmové znaky mezinárodní smlouvy

- **1. souhlasný projev vůle (dohoda)**
  - strany, forma
- **2. mezi subjekty mezinárodního práva**
  - vyloučeny: nestátní útvary, obchodní společnosti, orgány nejednající jménem státu
- **3. řídí se mezinárodním právem**
- **4. zamýšlené právní účinky (někdy nejasné)**
  - deklarace, politická ujednání

Kategorie mezinárodních smluv

- **Počet (okruh) smluvních stran:** mezinárodní smlouva nemůže být součástí *obecného MP*
  - *obecné MP: určeno všem státům, pokud danou normu nederogují – mezinárodní obyčej zavazující **potencionálně** všechny státy*
- **je závazná jen pro konkrétní státy, které s ní vyslovily souhlas = partikulární právo**
  - dvoustranné, vícestranné, mnohostranné,
  - regionální, univerzální

Kategorie mezinárodních smluv - 2

- **Možnost přístupu k mnohostranné smlouvě**
  - otevřené, polootevřené, uzavřené
- **Forma smlouvy**
  - písemná, ústní, zjednodušená

Kategorie mezinárodních smluv – funkce smlouvy

- 1. Upravit určitý konkrétní vztah mezi smluvními státy – stanovit „**subjektivní**“ práva a povinnosti stran, vytvořit právní vztah (jako občanskoprávní kontrakt)
(kontraktuální)
- 2. Vytvořit **objektivní právo**, tedy právní pravidla závazná pro smluvní státy
(právotvorné) (*kodifikační úmluvy*)

Označení mezinárodních smluv

- úmluva, smlouva, charta, dohoda, protokol, ujednání, statut
- **žádný vliv na právní povahu (závaznost)**
- označení někdy naznačuje charakter smlouvy
- označení v EU: atypická specifika

Struktura mezinárodní smlouvy

- **1. Preambule** – cíl a účel smlouvy, relevantní pro interpretaci (nepovinná)
- **2. Meritorní text**
- **3. Závěrečná ustanovení** (protokolární články)
= právní život smlouvy
- **4. Přílohy**
  - protokoly
  - prohlášení
  - právní povaha: stanovená smlouvou (protokoly jsou zpravidla nedílnou součástí s odlišným schvalovacím režimem)

1. Mezinárodní právo MS

- mezinárodní obyčej
- ***Vídeňská úmluva o smluvním právu (smlouvy mezi státy – 1969) (pro ČSSR/ČR platnost od 1987)***
- obdobná úmluva (smlouvy mezinárodních organizací – 1986) – nevstoupila v platnost

2. Vnitrostátní právo

- **Ústava ČR**
- **rozhodnutí prezidenta republiky**
č. 144/1993 Sb.
- usnesení vlády ČR
- chybí prováděcí zákon k Ústavě

Etapy vzniku platné mezinárodní smlouvy

- 1. Sjednání textu smlouvy
- 2. Schválení a autentifikace textu smlouvy
- 3. **Souhlas** se smlouvou **vnitrostátní** a
- 4. **mezinárodní** (vznik mezinárodního závazku)
- 5. Vstup smlouvy v platnost

1. SJEDNÁNÍ TEXTU SMLOUVY

DVOUSTRANNÉ:

- **návrh** vypracuje jedna ze stran
- sondáž a expertní **jednání** (vyjednávání)
- **přijetí** (nejčastěji podpis, podpis ad referendum)

MNOHOSTRANNÉ:

- **návrh** připraví mezinár. organizace
- expertní **jednání** (vyjednávání)
- **přijetí** na dipl. konferenci (hlasování)
- v určitých případech (vícestranné) – přijetí formou podpisu (Lisabonská smlouva)

2. AUTENTIFIKACE TEXTU

- DVOUSTRANNÉ:
  - většinou splývá s přijetím (**podpis**, podpis ad referendum)

Výsledek u obou:
podepsaný text je
konečný, neměnný a
autentický

- MNOHOSTRANNÉ:
  - **podpis**, podpis ad referendum
závěrečného aktu
konference,
obsahujícího text
smlouvy
  - u vícestranných:
podpis smlouvy všemi
účastníky

Funkce podpisu u mnohostranné smlouvy

- **Většinou** – je li smlouva **sjednána na mezivládní (diplomatické) konferenci**: podepisuje se závěrečný akt konference (text smlouvy přílohou), **nikoli samotná smlouva**. Tu je možné podepsat ze strany jednotlivých států ve vyhrazeném období. **Podpis neznamena závaznost smlouvy!** Je to jen projev sympatií ke smlouvě (gesto), nezavazuje k budoucí ratifikaci. **K založení závaznosti smlouvy je třeba ratifikace nebo přístupu**. (Týká se hlavně smluv otevřených s velkým počtem účastníků – kodifikační úmluvy.)
- **Zvláštní případy**: zejména uzavřené smlouvy s omezeným počtem stran (vícestranné): postup jako u dvoustranných, tedy podpis všech souhlasících hned na konferenci, pak ratifikace (např. Lisabonská smlouva)

TEXT SMLOUVY SCHVÁLEN A AUTENTIFIKOVÁN

Schvalování smluv v ČR

- Kategorizace smluv pro schvalování podle čl. 49 Ústavy ČR a rozhodnutí prezidenta č. 144/93 Sb.
- I. PREZIDENTSKÉ
- II. VLÁDNÍ
- III. RESORTNÍ

3.– 4. Schválení smlouvy uvnitř a navenek

UVNITŘ

- v l á d n í
  - schválení vládou (usnesení vlády)
- p r e z i d e n t s k é kromě toho:
  - usnesení obou komor Parlamentu
  - prezident: podpis ratifikační (přístupové) listiny

NAVENEK

- v l á d n í
  - podpis, výměna nót
- p r e z i d e n t s k é kromě toho:
  - výměna (uložení) ratifikační listiny, listiny o přístupu

Formy vyjádření definitivního souhlasu se smlouvou navenek

(téměř vždy stanoví sama smlouva – tedy podle vůle stran)

- **na základě takto vyjádřeného souhlasu se smlouva stává pro stát závaznou a vstoupí v platnost**
- **podpis** – typický pro smlouvy vládní a resortní
- **výměna nót** o vnitrostátním schválení – dtto
- „schválení“ (vládní smlouva, výměna listin – neobvyklé, je to kvůli druhé straně)
- **ratifikace** (výměna nebo uložení listin)
- **přístup** (totéž)

Ratifikace a přístup

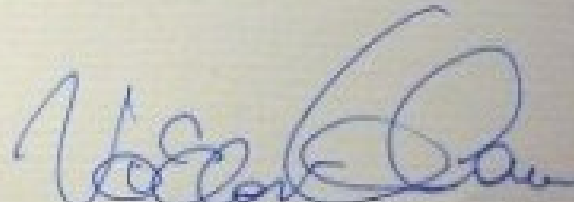
- po schválení smlouvy Parlamentem prezident podepíše ratifikační nebo přístupovou listinu
- dvoustranná smlouva: ratifikační listiny se vzájemně vymění, sepíše se o tom protokol
- mnohostranná smlouva: ratifikační listina nebo listina o přístupu se uloží u depozitáře, i zde nutný protokol
- **právní účinky ratifikace (když je předchozí podpis) a přístupu (když není podpis) jsou stejné**

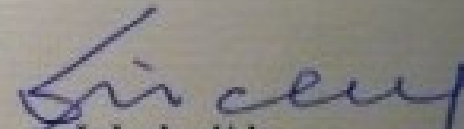
Ratifikační listina – závěr textu

Prozkoumajíce tuto Smlouvu a vědouce, že Parlament České republiky s ní souhlasí, schvalujeme a potvrzujeme ji.

Tomu na svědomí jsme tento list podepsali a k němu pečeť České republiky přitisknouti dali.

Dáno na Pražském hradě dne 3. listopadu léta dvoutisícího devátého.

prezident republiky

předseda vlády

Smlouva o omezení strategických zbraní – podpis 8.4.2010

5. Vstup smlouvy v platnost časově: vlastní ustanovení

- Definitivní souhlas státu již byl navenek vyjádřen
- **Vstup v platnost pak nastává takto:**
  - ihned úkonem (např. dnem podpisu, dnem uložení ratifikační listiny)
  - za určitou dobu od úkonu (legisvakance)
  - mohou být stanoveny další podmínky (u mnohostranných minimum ratifikací)

Objektivní a subjektivní vstup v platnost mnohostranné smlouvy

- **Objektivní platnost smlouvy jako takové:**
  - splnění všech podmínek pro vstup v platnost
    - ratifikace (přístup) ze strany *vyžadovaného minimálního počtu smluvních stran*
    - uplynutí legisvakance
- **Subjektivní platnost pro konkrétní stát:**
  - ratifikace (přístup) daného státu
  - uplynutí legisvakance
  - splnění podmínky minimálního počtu smluvních stran (objektivní platnost)
- **Objektivní platnost je předpokladem platnosti subjektivní**
- + eventuální souhlas ostatních smluvních států